

'OORLOG IN DE HEMEL'

Schriftlezing: Openbaring 12

Verkondiging

Ik was een jaar of tien geweest, toen ik een kennis uit de kerk tegen m'n vader hoorde zeggen: *'De duivel was weer heel erg bezig met mij vanmorgen. Ik kreeg een lekke band en toen kon ik niet meer naar de kerk.'* Misschien denk je: dat zou ik nooit zo zeggen. Maar wat je ook van die uitspraak vindt, er zit het besef in dat we zijn blootgesteld aan machten die ons kunnen afhouden van het goede. Onzichtbare krachten die je ten kwade kunnen beïnvloeden. We hoorden het vanmorgen van Paulus: *'We vechten niet tegen mensen, maar tegen kwade machten, die heersen in deze wereld.'* Er is dus zoiets als een 'geestelijke strijd'. Herken je dat? Of denk je: dat hoort bij een mythisch wereldbeeld, niet het mijne?

Vanmorgen gaat het over 'een geestelijke strijd'. Het is zelfs een 'kosmische strijd'. Aan de hemel verschijnen twee tekens. We zien een vrouw, bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en ze heeft twaalf sterren op haar hoofd. Het drukt haar kosmische betekenis uit. De vrouw is in barensnood en schreeuwt het uit van de pijn. Het is een dubbel beeld: aan de ene kant kosmische macht, aan de andere kant de kwetsbaarheid van een barend vrouw.

Dan verschijnt een tweede teken: een grote rode draak met zeven koppen en tien hoorns. En er zitten kronen op al die tien koppen. Kronen – zo machtig. Koppen – zo intelligent. Rood – zo bloeddorstig, rood is de kleur van bloed. Daar staan ze tegenover elkaar: de machtige rode draak en de kwetsbare barend vrouw. Want de draak wil het pasgeboren kind verslinden zodra het geboren is. Het roept direct vragen op: wie is deze vrouw? Waar gaat dit eigenlijk over? Het herinnert aan Genesis 3:15. Als Adam en Eva van de verboden vrucht hebben gegeten – op aangeven van de slang – wordt de slang bestraft. God zegt dan tegen de slang: *'Ik zal vijandschap stichten tussen jou en de vrouw, tussen jouw nageslacht en het hare. Zij zullen je op je kop trappen en jij zult hen in hun hiel bijten.'* (Gen. 3:15)

De vrouw doet dus denken aan Eva, de moeder van alle levenden. Je kunt ook denken aan het volk Israël. Er is een tekst uit Jesaja waarin Sion in barensnood is. Je kunt denken aan Maria. Je kunt denken aan alle mensen van God, aan de kerk. In Openbaring verschuiven betekenissen.

De draak wil het kind verslinden. Maar als het kind geboren is, wordt het dadelijk weggevoerd naar God en bij zijn troon gebracht. De vrouw vindt bescherming in de woestijn. Eigenlijk horen we hier het kerstverhaal. Maar niet in een knusse setting met herders en engelen. Het gaat hier om een kosmische strijd. Het is een kosmisch kerstverhaal. De boze heeft het voorzien op het kind in de kribbe. We zien het ook terug bij Herodes, die zo bang is voor dat kind dat hij alle pasgeboren kinderen laat ombrengen. Jozef en Maria en het kind vluchten naar de woestijn, naar Egypte. De vrouw krijgt een veilige plek in de woestijn gedurende 1260 dagen. Dat is 3½ jaar, de helft van 7, een beperkte periode, langer is niet nodig. De zoon wordt geboren – Kerst – en weggevoerd naar God en zijn troon – Hemelvaart. Zie hier, het leven van Jezus in een samengeperst perspectief.

Dan breekt er een oorlog uit in de hemel. Er zijn talloze zichtbare oorlogen hier op aarde, maar er is ook een onzichtbare strijd in de hemel. Daar zijn twee legers.

Het ene leger staat onder aanvoering van Michaël; zijn soldaten zijn engelen. Het andere leger is van de draak; ook hij heeft engelen. In de hemel speelt zich een strijd af tussen goed en kwaad, tussen destructie en vitaliteit, tussen haat en liefde, tussen dood en leven. En het idee is dat deze hemelse strijd impact heeft op aarde.

Het goede nieuws is: de draak wordt verslagen. Het kwaad, de haat, de dood, de destructie is overwonnen. Hij wordt de hemel uitgegooid. In de hemel is geen plek meer voor hem. Maar er is ook slecht nieuws: zijn rol is niet uitgespeeld. Op aarde probeert hij alsnog de vrouw te pakken te krijgen. Hij is woedend op de vrouw. Maar ook nu wordt zij in veiligheid gebracht. Zij krijgt vleugels om naar de woestijn te vliegen, voor een periode van een tijd, en twee tijden en een halve tijd. Ook hier weer 3½ jaar. Een beperkte tijd, langer is niet nodig. De draak krijgt de vrouw niet te pakken, maar hij blijft woedend en blijft strijd leveren met haar nageslacht – met die christenen aan het eind van de eerste eeuw, met ons ...

In de hemel is de slag gewonnen. Op aarde duurt de strijd nog voort – let op het woordje *nog*. Je kunt het vergelijken met de Tweede Wereldoorlog. Op 6 juni 1944 was de invasie. Het bleek de beslissende slag te zijn. D-Day: *decision day*. De overwinning – V-Day – was pas een jaar later. Er moest nog heel wat strijd geleverd worden. Er was nog de hongerwinter, de slag om Arnhem. Wat een pijn en verdriet nog. Zo leven wij tussen D-Day en V-Day. De beslissende slag is geweest, maar de strijd is nog niet voorbij. We zien het rondom ons, maar wellicht ook wel in jezelf ... Het lijkt wel of het kwaad steeds kwaaiër wordt. Zou je het kunnen zien als laatste stuip trekkingen? De draak is woedend.

Even eerder in de tekst wordt hij de 'slang van weleer', de duivel en satan genoemd. Duivel komt van het woord *diabolos*. Dat betekent uit-elkaar-drijver, tegen-elkaar-opzetter. Satan betekent tegenstander. Hij is de bestrijder van alles wat goed is. Hoe kijk jij naar de duivel? Je kunt de duivel beschouwen als reële geestelijke persoon – een kwaadaardig wezen dat veel kan en wil. Je kunt de duivel ook zien als personificatie van het kwaad, waaraan niemand schuld heeft. Want er is veel kwaad dat je niet kunt terugleiden op een persoon. Hoe je er ook over denkt: we kennen allemaal de ervaring van diabolische krachten die het persoonlijke te boven gaan.

Ik moet denken aan de toeslagenaffaire. Mensen nemen besluiten en zetten handtekeningen. Maar er is ook een systemisch kwaad op gang gekomen, dat het persoonlijke te boven gaat. Het maakt mensen kapot. Mensen maken een eind aan hun leven, kinderen worden uit huis geplaatst. Huiveringwekkende destructie. En het lijkt maar niet te lukken om het recht te zetten ... Ik vind dat duivels. Zo kun je ook aan andere machten en krachten denken. Waar zou jij aan denken? Er zijn krachten die vooral wereldwijd in de cultuur werken.

Van de draak wordt gezegd dat hij met zijn staart een derde deel van de sterren van de hemel wegveegde en die op aarde gooide. Ook dat is een diabolische actie. Want op de sterren kun je je oriënteren; ze geven objectief tijd en plaats aan. Maar als ze op aarde terechtkomen, is alles subjectief geworden. Je kunt niet meer met elkaar vaststellen wat goed is of wat waar is. Er is geen objectief houvast meer. We zitten er middenin. Als alleen maar waar is wat mij goed uitkomt, dan wordt de samenleving een woestijn.

Trump ontslaat zijn hoofd statistiek omdat de cijfers hem niet bevallen. Het is een symptoom. Er is geen gezamenlijke wereld meer. Want je zegt tegen mensen die proberen van de feiten uit te gaan: *ik hoor niet bij jou, jij leeft in een andere wereld*. Er worden bewust zoveel waarheden, halve waarheden en leugens gecommuniceerd in grote hoeveelheden, dat je niet weet waar je van op aan kan.

Wat is waarheid? is één grote vraag geworden. Het heeft iets duivels. Van de duivel wordt gezegd dat hij de vader van de leugen is (Joh. 8:44).

Dan zijn er leiders die 'bezeten' zijn door het idee dat de ander, het andere volk, niet mag bestaan. Sommige Israëlitische ministers noemen mensen uit Gaza beesten. Het maakt uit wat je denkt, het bepaalt je handelen. Want als de ander voor jou geen mens is, mag je alles doen. Het gaat hier over de demonie van de ontmenselijking. Maar het gaat niet alleen over "de wereld daarbuiten". Het gaat over jou. Over mij. Over onze keuzes.

We leven tussen D-Day en V-Day in. Het kwaad is verslagen, maar we zijn er nog niet vanaf. Er zijn machten en krachten die jou van het goede willen afhouden. Die jou weg willen houden van al het goede wat God en Jezus je geven. Bij dagelijkse keuzes heb je ermee te maken. Er zijn plaatjes dat je op de ene schouder een 'duiveltje' hebt en op de andere een 'engeltje'. Naar welk advies luister je? Zo hebben we allemaal onze 'geestelijke strijd' te voeren. Die strijd speelt zich ook af op je telefoon. Veel apps zijn ontworpen om verslavend te werken. Voordat je het weet, zit je een half uur naar 'domme' filmpjes te kijken. Op welk vlak ligt jouw strijd? Voor welke onzalige krachten ben jij het meest vatbaar?

Het is trouwens de kunst om die duivelse machten niet te onderschatten, maar ook niet te overschatten. Je hebt twee dingen nodig: waakzaamheid – waar loop ik gevaar? – maar ook nuchterheid – niet achter elke boom een demoon. We zijn vatbaar, maar bepaald niet weerloos. Bovendien hoef je de strijd niet alleen te voeren. Er zijn ook goede machten.

Hoe moeten we strijden? Investeer in je geestelijk leven. Maar, dat moet je dan wel ook doen. Blijf dicht bij God en het evangelie. Er ligt een wapenrusting voor je klaar: spreek de waarheid. Doe het goede. Breng vrede. Houd vast aan het geloof – dat is je schild. Vertrouw dat God je redt – dat is je helm.

Ja, de draak mag woeden. Maar zijn tijd is beperkt. De strijd is beslist. Goedheid is sterker dan slechtheid, God zij dank!
Amen.